

Brusel 5. června 2018
(OR. en)

9717/18

ENFOPOL 299
FREMP 92

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Datum:	4. června 2018
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	8972/18 + COR 1
Předmět:	Závěry Rady o zlepšení policejní spolupráce v boji proti domácímu násilí včetně násilí páchaného na ženách - závěry Rady (4. června 2018)

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o zlepšení policejní spolupráce v boji proti domácímu násilí včetně násilí páchaného na ženách, přijaté Radou na jejím 3622. zasedání konaném dne 4. června 2018.

Závěry Rady
o zlepšení policejní spolupráce v boji proti domácímu násilí
včetně násilí páchaného na ženách

BEROUC E V ÚVAHU, ŽE:

1. Článek 2 Smlouvy o Evropské unii uvádí, že Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, rovnosti a dodržování lidských práv a že tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.
2. Článek 8 Smlouvy o fungování Evropské unie zdůrazňuje, že při všech svých činnostech usiluje Unie o odstranění nerovností a podporuje rovné zacházení pro muže a ženy, a v prohlášení č. 19 k článku 8 se uvádí, že v rámci celkového úsilí Unie odstranit nerovnosti mezi ženami a muži bude Unie usilovat ve svých různých politikách o boj proti veškerým formám domácího násilí a členské státy přijmou veškerá nezbytná opatření pro předcházení těmto trestným činům a jejich trestání, jakož i pro podporu a ochranu obětí.
3. Již byla zavedena řada legislativních nástrojů EU, které přispívají k odstranění násilí na základě pohlaví a zajišťují poskytování ochrany a podpory obětem domácího násilí, a to především směrnice o právech obětí¹ a nástroje vzájemného uznávání ochranných příkazů².

¹ Směrnice 2012/29/EU.

² Směrnice 2011/99/EU a nařízení 606/2013/EU.

4. Rada dne 11. května 2017 přijala dvě rozhodnutí o podpisu Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (dále jen „Istanbulská úmluva“), kterou již podepsaly všechny členské státy.
5. V roce 2012 Rada přijala závěry Rady o boji proti násilí páchanému na ženách a poskytování služeb podpory obětem domácího násilí³ a v roce 2014 závěry Rady o předcházení všem formám násilí páchaného na ženách a dívkách, včetně mrzačení ženských pohlavních orgánů, a boji proti tomuto násilí⁴.
6. Násilí páchané na ženách narušuje přístup žen k lidským právům a svobodám. Je příkladem diskriminace žen (nebo výsledkem diskriminace) a zahrnuje všechny násilné činy založené na pohlaví, které vedou nebo mohou vést k fyzické, sexuální, psychické nebo ekonomické újmě nebo utrpení žen, včetně hrozeb takovým činem, donucování či svévolného zbavení svobody, ať na veřejnosti nebo v soukromí⁵.
7. Jak se uvádí v závěrech z roku 2012 o boji proti násilí páchanému na ženách a poskytování služeb podpory obětem domácího násilí, boj proti násilí páchanému na ženách a jejich dětech, jež jsou jeho svědky, a odstranění všech jeho forem vyžaduje koordinované politiky včetně policejní spolupráce a komplexní přístup. Tyto politiky by měly rovněž zahrnovat opatření na podporu obětí, aby tyto případy oznamovaly policii, vzhledem k tomu, že v současnosti oznamuje nejzávažnější případy násilí pouze jedna ze sedmi žen⁶.

³ Dokument 16382/12.

⁴ Dokument 9543/14.

⁵ Článek 1 deklarace OSN 48/104.

⁶ Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) (2014). Násilí páchané na ženách: průzkum v celé EU. Hlavní výsledky, Lucemburk, Úřad pro publikace.
<http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>; strana 67, tabulka 3.10.

8. Jednou z nejběžnějších forem násilí páchaného na ženách je domácí násilí, jež zahrnuje jakýkoliv čin fyzického, sexuálního, psychického nebo ekonomického násilí, k němuž dochází v rámci rodiny nebo domácnosti nebo mezi bývalými či současnými manželi nebo partnery, bez ohledu na to, zda pachatel sdílí nebo sdílel společné bydliště s obětí. Shromažďování srovnatelných údajů o domácím násilí ztěžuje nejednotnost terminologie a definic v jednotlivých členských státech.
9. V případech domácího násilí je účinná ochrana obětí před opakovanou viktimizací založena na tom, že příslušné orgány mají v souladu s článkem 52 Istanbulské úmluvy pravomoc vykázat pachatele domácího násilí z bydliště oběti a zakázat mu vrátit se, přiblížit se k oběti či jinak ji kontaktovat, a to na základě vnitrostátního ochranného opatření nebo výkonem ochranného opatření z jiného členského státu⁷, uplatňovaného v souladu s vnitrostátními právními předpisy vykonávajícího členského státu. Cílem takového zásahu je zastavit tzv. koloběh násilí a umožnit oběti žít beze strachu. Příslušné orgány musí svým zásahem demonstrovat, že domácí násilí je veřejnou, a nikoli pouze soukromou záležitostí, a že ten, kdo je povoláván k odpovědnosti a kdo musí změnit své chování, je pachatel domácího násilí, a nikoli oběť. Vyslání tohoto signálu rovněž pomáhá sejmout z obětí pocity viny či studu.
10. Zatímco policejní zásah se zaměřuje na ochranu práv oběti před jejich porušováním, výkon policejních pravomocí často závisí na trestnosti tohoto porušování. Je proto mimořádně důležité, aby se policie mohla v rámci trestního práva opírat o definice, které zahrnují všechny aspekty domácího násilí. Tedy například psychické formy násilí, kdy jsou u obětí mnohdy dlouhodobě vyvolávány pocity strachu, bezmocnosti nebo méněcennosti. Nebo též sexuální formy násilí, které jsou pro oběti často obzvláště ponižující a traumatizující.

⁷ V souladu s nařízením č. 606/2013 nebo směrnicí 2011/99/EU.

11. I přes pokrok, jehož bylo dosud dosaženo, existují v rámci členských států EU i mezi nimi významné rozdíly z hlediska kapacity, kvality a zeměpisného rozložení podpůrných služeb. Vzhledem k nevyřešeným problémům bude nezbytné vyvinout další úsilí k zajištění účinné koordinace donucovacích orgánů při stanovování cílů u programů prevence a systematické odborné přípravy v oblasti práv a potřeb obětí určených pro příslušníky policie, kteří pracují s oběťmi a pachateli činů domácího násilí a násilí páchaného na ženách.
12. Administrativní údaje – včetně policejních údajů – nemohou přesně ukázat rozsah (prevalenci) domácího násilí a násilí páchaného na ženách, neboť většina obětí o incidentech policii neinformuje. Shromažďování administrativních údajů je důležitým prostředkem sloužícím k evidenci informací týkajících se reakcí státu na domácí násilí a násilí páchané na ženách, a zejména k vyhodnocování politik v oblasti boje proti tomuto násilí. Požadavek na vysokou kvalitu administrativních údajů je rovněž v souladu s mezinárodními závazky členských států v oblasti boje proti násilí páchanému na ženách, jak je vymezeno ve směrnici 2012/29/EU o právech obětí a v Istanbulské úmluvě. Vnitrostátní databáze jsou provozovány příslušnými orgány včetně policie ve 22 členských státech⁸.
13. Rychle rostoucí formou násilí páchaného na ženách je kybernetické násilí páchané na ženách a dívkách, s potenciálně značnými hospodářskými a společenskými dopady. Tento jev je ještě méně často oznamován a řešen a ví se o něm méně než o násilí v reálném životě, zasluhuje si však zvláštní pozornost, a to i v kontextu kyberkriminality coby jedné z priorit v rámci nového politického cyklu na období 2018–2021.
14. Většina členských států v rámci svých struktur zřídila specializované útvary nebo jmenovala státní zástupce pro boj proti domácímu násilí, což má určité výhody, jako je například účinnější organizace prevence, odhalování a vyšetřování násilných činů.
15. Je třeba připomenout, že žádnou formu domácího násilí a násilí páchaného na ženách nelze ospravedlnit, stejně jako není možné, aby se pachatelé vyhnuli stíhání na základě odlišných zvyků, tradic, kultur nebo náboženství.

⁸ Belgie, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Kypr, Litva, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království a Španělsko.

16. Ještě většímu riziku, že se stanou oběťmi násilí, čelí migrantky, uprchlice a žadatelky o azyl a jejich děti, a to vzhledem k jejich nejistému postavení a často složitým podmínkám, ve kterých žijí. V této souvislosti členské státy obecně zajišťují těmto zranitelným skupinám stejnou úroveň ochrany, přičemž se snaží zohlednit to, že v přístupu k nabízeným službám jim často brání náboženské, tradiční nebo jazykové důvody.
17. Agentura Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL) již poskytuje odbornou přípravu v oblasti prevence a ochrany žen před domácím násilím, současný vývoj však vyžaduje posouzení možností jejich rozšíření i na oblast kybernetického násilí páchaného na ženách a dívkách a na migrantky, uprchlice a žadatelky o azyl a jejich děti.
18. Mnohé členské státy zavedly mechanismy pro spolupráci mezi donucovacími orgány a dalšími vládními institucemi a nevládními organizacemi, jakož i postupy posuzování rizik nebo nástroje pro měření životních a zdravotních rizik obětí domácího násilí.
19. Přestože je v celé Unii dobře zavedena obecná povinnost policistů v první linii poskytovat nezbytné informace a pomoc obětem domácího násilí, některé členské státy zavedly poskytování těchto informací ve strukturované a aktivní podobě, jako jsou například informační letáky (někdy vícejazyčné) o dostupných podpůrných službách a ochranných opatřeních, jakož i o právech obětí a příslušných policejních pravomocích.
20. Zdá se, že postupy veřejných orgánů navazující na stávající ochranná opatření se v rámci Unie značně liší. Zatímco mnohé členské státy tímto úkolem pověřily justiční orgány, některé členské státy zajistily časté kontakty mezi bývalými či současnými oběťmi a příslušníky policie sloužícími v jejich bezprostřední blízkosti, což může být přínosné jak z hlediska rychlé reakce na případná porušení, tak z hlediska posílení důvěry mezi oběťmi a veřejnými orgány. To může následně vést k lepšímu oznamování případů domácího násilí.

21. K účinnějšímu řešení tohoto jevu by mohlo přispět vytvoření vnitrostátních kontaktních míst pro otázky týkající se boje proti domácímu násilí. Ve vhodných případech by měl být jako vnitrostátní kontaktní místo určen relevantní příslušný orgán, a to v souladu s vnitrostátními strukturami a právními předpisy daného členského státu. Tato vnitrostátní kontaktní místa by mohla poskytovat informace o všech formách domácího násilí a násilí páchaného na ženách, které jsou významné pro účinnou ochranu obětí na území jiných členských států. Vnitrostátní kontaktní místo by bylo možné kontaktovat v případech, kdy oběť domácího násilí a násilí páchaného na ženách z jednoho členského státu cestuje do jiného členského státu a existuje riziko nebo hrozba, že na území tohoto druhého členského státu bude spáchán další násilný čin, nebo kdy toto násilí již bylo spácháno. Výměna informací mezi vnitrostátními kontaktními místy by měla umožnit okamžitou reakci ze strany donucovacích orgánů druhého členského státu a účinné posouzení rizika, že dojde k násilí.
22. V oblasti volného pohybu osob je přeshraniční policejní spolupráce velmi užitečná v případech, kdy je třeba provádět omezující příkazy a ochranná opatření v zahraničí, v souladu s vnitrostátními právními předpisy vykonávajícího členského státu,

RADA A ZÁSTUPCI VLÁD ČLENSKÝCH STÁTŮ EVROPSKÉ UNIE,

VYZÝVAJÍ Evropskou komisi, aby:

1. podporovala opatření členských států, jako je odborná příprava příslušníků policie na podporu obětí násilí z řad žen a prosazování rovnosti žen a mužů prostřednictvím financování dostupného v rámci příslušných probíhajících programů.
2. v případě potřeby podnikla kroky v souladu s opatřením E přílohy usnesení Rady ze dne 10. června 2011 o plánu posílení práv a ochrany obětí, zejména v trestním řízení, s cílem posílit práva žen jako obětí domácího násilí na ochranu před opakovanou viktimizací v souladu s prohlášením č. 19 k článku 8 SFEU,

RADA A ZÁSTUPCI VLÁD ČLENSKÝCH STÁTŮ EVROPSKÉ UNIE,

VYZÝVAJÍ členské státy, aby v souladu se svými příslušnými pravomocemi:

1. dále rozvíjely, prováděly a zlepšovaly stávající multidisciplinární koordinované mechanismy, jejichž cílem je boj proti domácímu násilí a násilí páchanému na ženách prostřednictvím prevence, odhalování, vyšetřování a ochrany prováděných policejními orgány;
2. zlepšily odhalování případů souvisejících se všemi formami domácího násilí a na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU posílily shromažďování a šíření srovnatelných, spolehlivých a pravidelně aktualizovaných statistických údajů o obětech a pachatelích všech forem domácího násilí a násilí páchaného na ženách, členěných podle pohlaví, věku a vztahu mezi obětí a pachatelem, a to ve spolupráci s vnitrostátními a evropskými statistickými úřady, a aby podpořily výzkum a výměnu osvědčených postupů v této oblasti;
3. zajistily správné a jednotné uplatňování stávajících právních předpisů EU na ochranu a podporu obětí domácího násilí, včetně směrnice 2012/29/EU a pravidel EU pro uznávání ochranných příkazů, uvedených v nařízení č. 606/2013 a směrnici 2011/99/EU;
4. čerpaly ze zkušeností policejních sil některých členských států ohledně strukturovaných informací o podpůrných službách a ochranných opatřeních, včetně předcházení opětovné viktimizaci a koloběhu násilí, poskytovaných obětem domácího násilí;
5. posílily odpovídající odbornou přípravu příslušných odborníků v rámci policejních orgánů, kteří pracují s oběťmi a pachateli všech činů domácího násilí a násilí páchaného na ženách, a popřípadě v souladu s vnitrostátními právními předpisy a postupy posílily zvláštní policejní útvary nebo programy a pracovní skupiny pomáhající obětem všech takových násilných činů;
6. v rámci policejních struktur zlepšovaly znalosti a zaváděly opatření k řešení kybernetického násilí páchaného na ženách a dívkách a nově vznikajících hrozeb, jež toto násilí přináší. Přijaly preventivní opatření a zvyšovaly informovanost formou odborné přípravy zohledňující genderové aspekty, poskytované policejním orgánům v oblasti kybernetického násilí;

7. zlepšily přeshraniční policejní spolupráci tím, že ve vhodných případech určí některý příslušný orgán jako vnitrostátní kontaktní místo, a to v souladu s vnitrostátními strukturami a právními předpisy členských států. Vnitrostátní kontaktní místa by mohla zajistit včasnou výměnu informací o všech druzích domácího násilí a násilí páchaného na ženách a jejich dětech s cílem vytvořit účinný mechanismus pro výměnu informací, které jsou významné pro účinnou ochranu obětí na území jiných členských států. Vnitrostátní kontaktní místa by mělo být možné kontaktovat rovněž v případech, kdy oběť domácího násilí a násilí páchaného na ženách z jednoho členského státu cestuje do jiného členského státu a existuje riziko nebo hrozba, že na území tohoto druhého členského státu bude spáchán další násilný čin, nebo kdy toto násilí již bylo spácháno,

RADA A ZÁSTUPCI VLÁD ČLENSKÝCH STÁTŮ EVROPSKÉ UNIE,

VYZÝVAJÍ Agenturu Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL), aby v souladu se svými pravomocemi:

1. dále rozvíjela, s ohledem na současnou situaci v oblasti migrace, moduly odborné přípravy (například stávající on-line modul „genderové násilí“) zaměřené na boj proti domácímu násilí, jež se budou zabývat i dalšími aspekty, jako je kybernetické násilí páchané na ženách a dívkách a násilí páchané na ženách v migračních centrech, na uprchlicích a žadatelkách o azyl a jejich dětech, a to včetně výměny osvědčených policejních postupů pro řešení takových případů;
2. zvážila možnost uspořádání zvláštního semináře nebo *ad hoc* webináře o problematice domácího násilí a násilí páchaného na ženách pro odborníky pracující s migranty, uprchlíky a žadateli o azyl a jejich dětmi;
3. při rozvíjení své odborné přípravy čerpala z důkazů, jež ve svých pravidelných zprávách shromáždily Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) a Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) a jež zahrnují údaje o domácím násilí a násilí páchaném na ženách a jejich dětech v migračních centrech a mezi uprchlíky a žadateli o azyl.